

TEMES D'ACTUALITAT

20 ANYS DE L'INSTITUT UNIVERSITARI EN ECONOMIA SOCIAL, COOPERATIVISME I EMPRENEDORIA (IUDESCOOP)

Per Belén Català Estada, Rafael Chaves Ávila, María José Vañó Vañó, Ana Martínez Benlliure, Daniella Audivet Mendoza i José Juan Cabezuelo Menadas
Membres del IUDESCOOP i de CIRIEC-España

Introducció: 20 anys d'activitat en economia social, cooperativisme i emprenedoria

“Des dels anys setanta, l'interés pel Cooperativisme, l'Associacionisme i en general per l'Economia Social ha sigut una constant principalment en les Facultats d'Economia i Dret de la Universitat de València (UV). Este interés s'ha materialitzat en una intensa activitat desenvolupada en diversos àmbits, des de la investigació, la docència universitària i extrauniversitària, la documentació i difusió de la informació i activitat investigadora, així com la cooperació amb la comunitat científica nacional i internacional, amb la pròpia economia social i amb les administracions públiques relacionades amb l'Economia Social. En este cresol va emergir, fa més de trenta anys, una voluntat per institucionalitzar i amplificar esta prolífica activitat. Afavorit per una vintena de professors, diversos Departaments, així com per l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials de la Universitat de València es va aprovar en Acord de Junta de Centre d'aquesta Escola el 1-10-1988 la creació d'un Centre d'Informació i Documentació (el CIDEDEC) així com d'un Institut universitari, l'Institut Universitari d'Economia Pública, Social i Cooperativa. El CIDEDEC va començar la seua marxa en 1990 després de la signatura d'un Conveni entre la Universitat de València i l'associació científica CIRIEC-España. Este conveni, un autèntic pacte de partenariat, no sols va permetre desenvolupar el CIDEDEC sinó canalitzar en gran manera l'activitat que ja

es realitzava en esta universitat. L'activació formal de l'Institut va haver d'esperar uns anys.

En 1999 el projecte d'oficialització de l'Institut Universitari d'Economia Social i Cooperativa -IUDESCOOP- es reactiva, adequant-ho a la LRU i als nous Estatuts de la Universitat de València. Al març de 2001 la proposta de creació de l'Institut rep la qualificació de ‘Molt positiva’ i ‘Recomanable’ per part de l'ANEP -Agència Nacional d'Avaluació i Prospectiva- del Ministeri de Ciència i Tecnologia. Finalment, el 28 de maig de 2002 el Ple del Consell Social de la Universitat aprova oficialment la creació del IUDESCOOP. Poc després el IUDESCOOP es posa en marxa.”

Amb estes paraules introductòries plasmades en el llibre del 20 aniversari, Rafael Chaves i Maria José Vañó sintetitzaven el complex, però alhora il·lusionant procés de constitució de l'Institut Universitari en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria de la Universitat de València. Una institució pionera en l'àmbit universitari i que estos 20 últims anys ha acumulat una prolífica activitat en matèria d'investigació, formació, transferència de coneixement, documentació i divulgació.

Tal com destaca el seu actual directora, el IUDESCOOP ha tingut com a propòsit la contribució al desenvolupament i enfortiment de l'economia social i el cooperativisme. Al llarg d'este temps, ha viscut alts i baixos característics de la vida de qualsevol institució. No obstant això, el que ha distingit al IUDESCOOP és la forma en què els seus membres han abordat i resolt estos problemes. L'empatia, la confiança mútua i

Al març de 2001 la proposta de creació de l'Institut Universitari d'Economia Social i Cooperativa (IUDESCOOP) rep la qualificació de 'Molt positiva' i 'Recomanable' per part de l'ANEP -Agència Nacional d'Avaluació i Prospectiva- del Ministeri de Ciència i Tecnologia. Un any després, el 28 de maig de 2002, el Ple del Consell Social de la Universitat de València aprova oficialment la creació del IUDESCOOP.

la col·laboració han sigut essencials en la consecució dels objectius de la institució.

Després de vint anys d'activitat, i inspirats per eixos valors i vincles que caracteritzen a les persones que treballen en pro de l'economia social i el cooperativisme, un grup de membres del IUDESCOOP liderats pels professors Rafael Chaves i Maria José Vañó es va constituir a la fi de 2022 com a Comité Organitzador del 20 aniversari per a preparar una sèrie d'activitats que responen a un triple objectiu: en primer lloc, valorar el paper del IUDESCOOP al llarg de la seua trajectòria i les persones que han format part de la seua història; en segon lloc, recopilar i divulgar les principals accions que s'han dut a terme en les últimes 2 dècades; i finalment, ressaltar els llaços de col·laboració i partenariats amb altres entitats del món de l'economia social i el cooperativisme.

A aquest efecte es calendaritzaren una sèrie d'activitats distribuïdes al llarg de l'any 2023, conformades per tres jornades acadèmiques i un acte central d'aniversari. Els actes s'han celebrat en els mesos de març, juny, setembre i novembre, respectivament. Pel que respecta a les jornades acadèmiques, totes elles es van contemplar sota un doble prisma: d'una banda, emfatitzar en cadascuna d'elles les disciplines on el IUDESCOOP és pionera: investigació, formació i transferència de coneixement. Cadascuna de les tres jornades va estar dirigida a un aspecte concret. I, per una altra part, mantindre una conversa amb tres persones destacades de l'àmbit del cooperativisme i de l'economia social. El leitmotiv triat foren els nivells territorials, i els protagonistes de les converses han

sigut tres rellevants figures a nivell regional, nacional i europeu, respectivament.

De manera paral·lela a la celebració d'estes jornades acadèmiques, al llarg de l'any s'han elaborat dos projectes addicionals: el llibre del 20 aniversari i la memòria d'activitats de IUDESCOOP. El primer és una publicació composta per més de 60 autors i 35 capítols on els investigadors de l'institut i persones afins a ell han abordat breument diferents temes d'actualitat en relació amb l'economia social. Es tracta perquè, d'una obra de plena actualitat i que recopila bona part de la investigació en la matèria actualment. El segon és un document il·lustratiu de l'activitat que s'ha realitzat en el IUDESCOOP en els seus 20 anys de vida.

Finalment, l'últim dels esdeveniments orquestrats va ser l'acte central de celebració del 20 aniversari, realitzat el 9 de novembre en el saló del Jardí Botànic de la Universitat de València. Una ocasió per a posar el "fermall d'or" a un any ple d'activitats i reunir a destacats membres de les administracions públiques, de les universitats i del sector cooperatiu per a rendir un homenatge a IUDESCOOP.

El present monogràfic té com a objectiu relatar com s'ha desenvolupat el 20 aniversari de l'institut a partir de les activitats planificades. Per això, després d'esta introducció es detallen les tres jornades acadèmiques i l'acte central, el llibre i la memòria d'activitats. Finalment, i en forma d'homenatge, es conclou este tema d'actualitat amb la recopilació d'algunes de les paraules pronunciades pels amics de l'institut en l'acte central del 20 aniversari.

JORNADES COMMEMORATIVES DEL 20 ANIVERSARI DEL IUDESCOOP

1ª Jornada: IUDESCOOP en matèria de formació i investigació

La primera jornada del 20 aniversari va tindre lloc el 21 de març de 2023 en el Saló de Graus de la Facultat d'Economia de la Universitat de València i va tindre per títol "IUDESCOOP en matèria de formació i investigació".

En la taula inaugural van ser presents la Magnífica Rectora de la Universitat de València, els degans de la Facultat de Dret i de la Facultat d'Economia, la Directora General d'Emprenedoria i Cooperativisme de la Generalitat Valenciana (Legislatura X) i la directora del IUDESCOOP. Tots ells van posar en valor el paper de l'institut al llarg de la seua trajectòria, i cal destacar una de les idees enunciatades per la Rectora María Vicenta Mestre, que va elogiar la bona relació del IUDESCOOP amb el sector i la importància que la universitat tinga un reflex directe en la societat.

Seguidament, el professor Rafael Chaves, com a coordinador del Comité Organitzador del 20 aniversari, va presentar el calendari d'activitats, l'estructura del qual replica este tema d'actualitat.

Converses

La primera de les converses que es va dur a terme va tindre com a protagonista a una figura impor-

tant de l'administració pública de l'administració regional, l'ara exdirectora general d'Emprenedoria i Cooperativisme de la Generalitat Valenciana en la legislatura X (2019-2023), Teresa García Muñoz. La conversa va ser conduïda pel professor José Luis Monzón, i en ella es van abordar qüestions com el paper de la Generalitat Valenciana en el foment del cooperativisme, la relació entre l'administració pública autonòmica i IUDESCOOP els últims 20 anys, i de manera més detallada els projectes duts a terme en la seua legislatura, com el Pla Base Viva, els Laboratoris de Transformació Social o l'Avaluació del Fent Cooperatives, entre altres. La Directora general va destacar que el IUDESCOOP és un dels grans referents de l'economia social, sent un element d'atractiu i dinamitzador d'esta.

Posteriorment va tindre lloc una taula redona on van participar diversos membres del IUDESCOOP per a comptar de manera breu algunes de les iniciatives insígnia que es realitzen en el si de l'institut com són els Laboratoris de Transformació Social, el MOOC en Emprenedoria Social i Solidària, la Càtedra d'Empresa i Humanisme, el Màster i el Doctorat en Economia Social de la Universitat de València, i el Màster Internacional en Emprenedoria Social i Solidària coorganitzat amb la Universitat de Xile.

La jornada va concloure amb les intervencions de la directora de l'institut i l'ara expresident de la Con-

federació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana Emili Villaescusa, el qual va dedicar unes afectuoses paraules a les persones que formen i han format part de la institució, perquè són “el vertader motor perquè tot funcione.

2ª Jornada: IUDESCOOP en l'àmbit acadèmic

La segona jornada es va celebrar el passat 6 de juny de 2023 en el Saló de Graus de la Facultat de Dret de la Universitat de València i va tindre per títol “IUDESCOOP en l'àmbit acadèmic”.

La taula inaugural va estar presidida pel Degà de la Facultat de Dret, el qual va ser acompanyat pels Degans de la Facultat d'Economia i de la Facultat de Ciències Socials, així com la Directora General d'Emprenedoria i Cooperativisme (Legislatura X) i per la Directora de l'Institut. En esta taula els tres degans van coincidir en la transversalitat de l'economia social, que s'adapta a una gran multitud de disciplines acadèmiques, i en com el IUDESCOOP ha sabut posar en valor i crear sinergies d'esta multidisciplinarietat.

A continuació, es va establir una taula redona que va tindre per títol “El IUDESCOOP en l'àmbit acadèmic: Principals fites científiques i vincles acadèmics” que va ser moderada pel Catedràtic de la Universitat Politècnica de València (UPV) i amic de l'institut Juan Juliá Igual. El professor Juliá va dedicar unes afectuoses paraules a la institució i va destacar com l'economia social uneix a la UV i la UPV en una relació que s'inicia abans fins i tot del naixement del IUDESCOOP. En la taula van participar 3 directors de la història de l'institut: Rafael Chaves Ávila (Direcció 2004-2010), José Luis Monzón Campos (Direcció 2016-2019) i Maria José Vañó (Direcció 2019-actualitat). Tots ells van fer balanç de la seua etapa com a màxims representants de la institució i van destacar els principals projectes i fites en els seus respectius períodes.

Seguidament va tindre lloc la segona de les converses, de la qual va ser protagonista la Catedràtica d'Organització d'Empreses de la Universitat de Jaén i presidenta de CIRIEC-Espanya, Adoración Mozas Moral. La conversa va ser conduïda pel professor Rafael Chaves Ávila, i en ella es abordaren qüestions de tipus organitzacional i de com l'àmbit acadèmic de l'economia social necessita institucions a nivell nacional i

20º Aniversario

del IUDESCOOP 2003-2023

1ª Jornada

21 Marzo 2023
Salón de Grados de la Facultad de Economía.
Universidad de Valencia.

Programa

11:00 - 11:30 h **CAFÉ DE BIENVENIDA** (Hall de la Facultad de Economía)

11:30 - 12:00 h **INAUGURACIÓN**
 Maria Vicenta Mestre Escrivá, Rectora de la Universitat de València
 Teresa García Muñoz, Directora General de Emprendimiento y Cooperativismo de la Generalitat Valenciana
 Francisco Muñoz Murgul, Decano de la Facultad de Economía
 Javier Palao Gil, Decano de la Facultad de Derecho
 Maria José Vañó Vañó, Directora del Instituto Universitario de Economía Social, Cooperativismo y Emprendimiento

12:00 - 12:15 h **CALENDARIO DE ACTIVIDADES 20º ANIVERSARIO DEL IUDESCOOP**
 Presentación del Calendario de actividades organizadas en el marco del 20º Aniversario del Instituto Universitario de Economía Social, Cooperativismo y Emprendimiento por Rafael Chaves Ávila, Catedrático de Universidad.

12:15 - 13:15 h **CONVERSA CON TERESA GARCÍA MUÑOZ, DIRECTORA GENERAL DE EMPRENDIMIENTO Y COOPERATIVISMO**
 Conducido por José Luis Monzón Campos, Catedrático honorario de Economía Aplicada e investigador del IUDESCOOP.

13:15 - 14:00 h **LÍNEAS DE ACTUACIÓN DEL IUDESCOOP EN MATERIA DE FORMACIÓN, INVESTIGACIÓN Y TRANSFERENCIA**
 Laboratorio de Transformación Social ODS, por María José Vañó Vañó
 MOOC en Emprendimiento Social y Solidario, por Belén Catalá Estada
 Cátedra de Empresa y Humanismo, por Tomás González Cruz
 Máster en Economía Social, por Teresa Savall Morera y Rubén Cuñat Giménez
 Máster Internacional en Emprendimiento Social y Solidario, por Manuel Monreal Garrido
 Doctorado en Economía Social, por Rafael Chaves Ávila

14:00 h **CLAUSURA DE LA JORNADA**

Inscríbete!
Envía un correo a cidec@uv.es

Organiza IUDESCOOP con la financiación de la Generalitat Valenciana
 *Al acabar habrá una comida para los ponentes

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA
 IUDESCOOP
 Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria

GENERALITAT VALENCIANA
 Departament d'Empresa i Treball

20º Aniversario

del IUDESCOOP 2003-2023

2ª Jornada

IUDESCOOP en el ámbito académico

6 de Junio 2023
Salón de Grados de la Facultad de Dret. Universitat de València.

Programa

11:00 - 11:20 h **CAFÉ DE BIENVENIDA** (Hall de la Facultad de Dret)

11:20 - 11:45 h **INAUGURACIÓN**
 Javier Palao Gil, Decano de la Facultad de Dret
 Francisco Muñoz Murgul, Decano de la Facultad de Economía
 Albert Moncusí Ferré, Decano de la Facultad de Ciencias Sociales
 Maria José Vañó Vañó, Directora del Instituto Universitario de Economía Social, Cooperativismo y Emprendimiento
 Teresa García Muñoz, Directora General de Emprendimiento y Cooperativismo

11:45 - 12:30 h **EL IUDESCOOP en el ámbito académico: Principales hitos científicos y vínculos académicos**
 Modera Juan Juliá Igual, Catedrático de Universidad, interviene:
 • Rafael Chaves Ávila, Catedrático de Economía Aplicada (Dirección 2004-2010)
 • José Luis Monzón Campos, Catedrático honorario de Economía Aplicada (Dirección 2016-2019)
 • Maria José Vañó Vañó, Titular de Derecho Mercantil (Secretaría 2010-2016 y Dirección 2019-actualidad)

12:30 - 13:30 h **CONVERSA CON LA PRESIDENTA DE CIRIEC-ESPAÑA, ADORACIÓN MOZAS MORAL**
 Conducido por Rafael Chaves Ávila, Catedrático de Economía Aplicada e investigador de IUDESCOOP.

13:30 h **CLAUSURA DE LA JORNADA**
 Manuel Alegre Nueno, Director de la Cátedra ATA sobre Trabajo Autónomo y Economía Social
 Luis Vañó Gisbert, presidente de CERMI-PTSCV
 Manuel Monreal Garrido, Secretario del IUDESCOOP

Inscríbete!
Envía un correo a cidec@uv.es

Secretaría Técnica: Lucía Company, Daniela Audinet, Ivan Docesar y Jerónimo Mayorga
 Organiza IUDESCOOP con la financiación de la Generalitat Valenciana
 *Atención de ponentes y miembros de la secretaría técnica

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA
 IUDESCOOP
 Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA
 Facultat de Dret

GENERALITAT VALENCIANA
 Departament d'Empresa i Treball

internacional com CIRIEC per a ser més fort i generar sinergies; però també es van abordar qüestions més personals de l'entrevistada com els motius que li van portar a iniciar-se en la investigació de l'economia social i el cooperativisme; així com la seua vinculació amb el territori i amb el cooperativisme agrari.

La jornada va concloure amb la clausura de la mà del Director de la Càtedra LLIGA sobre Treball Autònom i Economia Social, el president de la CERMI Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana i el Secretari del IUDESCOOP. El president de la Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana, Luis Vañó, va posar en valor el treball desenvolupat pel IUDESCOOP per l'Economia social i el Tercer Sector, i va voler recordar la importància de garantir la inclusió i els drets de les persones amb discapacitat i continuar reconeixent que la discapacitat requereix atenció específica i prioritària per part de les polítiques públiques a causa de les necessitats de suport i a les desigualtats i vulnerabilitat a l'exclusió que enfronta el col·lectiu.

3ª Jornada: IUDESCOOP i la transferència de coneixement

La tercera i última jornada acadèmica del 20 aniversari va tindre lloc el 21 de setembre de 2023 en el Saló de Graus de la Facultat d'Economia de la Univer-

sitat de València i va tindre per títol "IUDESCOOP i la transferència de coneixement".

La jornada va ser inaugurada per la vicerectora d'Innovació i Transferència de la UV, Rosa Mª Donat; la directora de FEVECTA, Paloma Tarazona, i la directora del IUDESCOOP, María José Vañó. La vicerectora Donat va afirmar que la innovació i la transferència de coneixement és la raó de ser de la UV. És compromís ferm amb la universitat i forma part també dels principis constitutius del IUDESCOOP, del qual va enumerar alguns exemples d'esta transferència: l'elaboració de propostes legislatives, d'informes de qualitat d'àmbit internacional, o de plans de foment i desenvolupament de l'economia social. De la mateixa manera, Paloma Tarazona va valorar el Màster oficial en Economia Social del IUDESCOOP, com un puntal fonamental per al reclutament de professionals per a les cooperatives. En este sentit va afirmar que el cooperativisme valencià és molt afortunat de poder comptar amb institucions com el IUDESCOOP, que els permet nodrir de nous professionals per al sector. Per part seua, la directora del IUDESCOOP, María José Vañó, va destacar la vocació de servei públic dels membres de l'Institut, que es deuen a la societat i al teixit productiu.

Seguidament, la jornada va continuar una taula redona amb la participació de Rafael Chaves, catedràtic de la UV, membre del IUDESCOOP i president de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya; Jesús Ola-

varría, professor titular de la UV i membre del IUDESCOOP; Vicent Diego, president de FECOVI-Federació de Cooperatives d'Habitatges i Rehabilitació de la Comunitat Valenciana, i José Ignacio Martínez, excap de Registre de Cooperatives de la Generalitat Valenciana. Aquesta taula va ser moderada per Mª José Senent, professora de la Universitat Jaume I. En la taula es va posar de manifest que la formació del IUDESCOOP va més enllà de la formació tècnica, ja que la mateixa porta incorporada sempre els valors de l'economia social. Es tracta també d'impulsar la innovació, però també de sensibilitzar, en una labor de construcció i aprenentatge mutu amb el sector cooperatiu i de l'economia social, amb el qual interactua permanentment. Entre els exemples es van destacar els projectes amb FECOVI o el cooperativisme elèctric.

La tercera i última de les converses es va realitzar amb el President de CEPES i Social Economy Europe, Juan Antonio Pedreño, que va ser conduïda per la professora Gemma Fajardo. Durant l'entrevista, Pedreño va aplaudir i va agrair l'enorme labor del IUDESCOOP i de CIRIEC-Espanya en la visibilitat de l'economia social, el principal eix del Pla d'Acció Europeu de l'Economia Social. També va recordar el moment tan transcendent que està vivint l'economia social a nivell global, amb l'aprovació d'una definició universal per part de l'ONU i amb les resolucions de la pròpia ONU, l'OIT o l'OCDE entre altres organismes. En estes resolucions Espanya ha exercit un paper rellevant i s'ha distingit amb la seua pròpia Llei d'Economia Social o les successives Estratègies que s'han aprovat. No obstant això, Pedreño va lamentar que sovint aquestes Estratègies no es desenvolupen adequadament i no

20º Aniversario del IUDESCOOP 2003-2023

3a Jornada IUDESCOOP y la transferencia de conocimiento

21 Septiembre 2023
Salón de Grados de la Facultad d'Economia. Universitat de València

Programa

11:00 - 11:20 h **CAFÉ DE BIENVENIDA** (Hall de la Facultad d'Economia)

11:20 - 11:45 h **INAUGURACIÓN**

- **Rosa María Donat Benito**, Vicerrectora de Innovación y Transferencia de la Universitat de València.
- **Andrés Lluch Figueres**, Director General de Trabajo, Cooperativismo y Seguridad Laboral.
- **Maria José Vaño Vaño**, Directora del Instituto Universitario de Economía Social, Cooperativismo y Emprendimiento (IUDESCOOP).

11:45 - 12:30 h **EL PAPEL DEL IUDESCOOP EN LA TRANSFERENCIA DE CONOCIMIENTO**

Moderador: María José Senent Vidal, Profesora Titular de la Universitat Jaume I.

- **Rafael Chaves Ávila**, Catedrático de Universidad e investigador del IUDESCOOP.
- **Jesús Olaverria Iglesias**, Profesor Titular de Universidad e investigador del IUDESCOOP.
- **Vicent Diego Ramón**, Presidente de la Federación de Cooperativas de Vivienda y Rehabilitación de la Comunidad Valenciana.
- **José Ignacio Martínez**, Exjefe del Servicio del Registro de Cooperativas de la Generalitat Valenciana y Exjefe de Fomento de la Economía Social.

12:30 - 13:30 h **CONFERENCIA CON JUAN ANTONIO PEDREÑO FRUTOS, PRESIDENTE DE CEPES Y DE SOCIAL ECONOMY EUROPE**

Conducido por Gemma Fajardo García, Profesora Titular de Universidad de Derecho Mercantil e investigadora del IUDESCOOP

13:30 h **CLAUSURA DE LA JORNADA**

- **Virginia Simón Moya**, Secretaria del Programa de Doctorado en Economía Social: Cooperativas y Entidades no Lucrativas.
- **Teresa Savall**, Codirectora del Máster en Economía Social: Cooperativas y Entidades no Lucrativas.
- **Paloma Tarazona**, Federación Valenciana de Cooperativas de Trabajo Asociado.

Inscríbete!
Envía un correo a cidec@uv.es

Secretaría técnica: Ana Martínez, Belén Catalá, Daniela Audret.
Organiza IUDESCOOP con la financiación de la Generalitat Valenciana
*Al acabar habrá una comida para los ponentes

es doten tampoc del pressupost inicialment assignat o suficient.

La jornada va concloure amb les intervencions de Virginia Simón, secretària del Programa Oficial de Doctorat en Economia Social del IUDESCOOP, i Teresa Savall, codirectora del Màster en Economia Social del IUDESCOOP".

ACTE CENTRAL DE CELEBRACIÓ DEL 20 ANIVERSARI DEL IUDESCOOP EN EL JARDÍ BOTÀNIC DE VALÈNCIA - 9 DE NOVEMBRE DE 2023

El quart i últim gran acte va tindre lloc el 9 de novembre de 2023 en la Sala d'actes del Jardí Botànic de la Universitat de València, on es va celebrar pròpiament l'Acte del 20 aniversari.

En la taula inaugural, presidida per la directora del IUDESCOOP Maria José Vañó, van participar el director general de Treball, Cooperativisme i Seguretat Laboral de la Generalitat Valenciana, Andrés Lluch; el comissionat especial per a l'Economia Social del Govern d'Espanya, Víctor Meseguer; el president de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, Emilio Sampedro, i el president de la Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana, Luis Vañó Gisbert. Tots ells han destacat la labor del IUDESCOOP al llarg de la seua trajectòria, posant èmfasi en el treball conjunt amb el sector i la bona relació amb diferents administracions públiques.

A continuació, la Conferència inaugural va ser conduïda pel professor José Luis Monzón, catedràtic honorari d'Economia Aplicada i investigador del IUDESCOOP. El professor Monzón va recordar els orígens del IUDESCOOP i l'ampli bagatge que ja registrava la investigació en Economia Social a la Universitat de València des dels anys 80, gràcies a l'empenyiment de CIRIEC-Espanya, la qual cosa va facilitar la constitució de l'Institut en el propi si de la UV. Va recordar, a més,

que des de la seua constitució, professors del IUDESCOOP han participat i fins i tot dirigit grans investigacions en Economia Social a nivell internacional, i també han dirigit les revistes científiques referents en Cooperativisme i Economia Social, tot a això al costat del CIRIEC.

La Conferència de José Luis Monzón va donar pas a la presentació del llibre commemoratiu i de la memòria d'activitats de l'institut, amb les intervencions de Belén Català, investigadora del IUDESCOOP; Rafael Chaves, Catedràtic d'Economia Aplicada i Investigador del IUDESCOOP, i Maria José Vañó, directora de l'Institut. El llibre commemoratiu conté més de trenta-cinc contribucions de 60 autors versades sobre temes molt diversos però de plena actualitat, realitzades per membres del IUDESCOOP, per altres professors tant de la Universitat de València com d'altres universitats, així com per persones expertes i activistes de l'economia social, tant del sector cooperatiu i de l'economia social com de les administracions públiques, que han teixit forts vincles amb el projecte del IUDESCOOP.

Així mateix, la memòria d'activitats fa una recopilació de les principals activitats de l'institut en matèria d'investigació, formació, transferència i documentació; i mostra els seus principals òrgans de govern i

membres de l'institut. En la mateixa es pot comprovar com el IUDESCOOP al llarg dels seus 20 anys de trajectòria ha destacat pel desenvolupament de la interdisciplinarietat entre professors de diferents àrees treballant de mode durador en el mateix àmbit científic; per aconseguir situar-se com un centre de referència nacional i internacional portador de la 'marca UV' com a sinònim de rigor científic i compromís; per convertir-se en un actor legítim i amb capacitat de participar en diferents fòrums i òrgans, tant universitaris com del propi àmbit que és objecte d'estudi, i finalment, per la concreció real i prolífica de múltiples línies d'actuació, des de ser avantguarda en formació universitària reglada en economia social, impulsar un Centre d'informació i documentació, teixir capital relacional amb administracions públiques i amb el sector cooperatiu i de l'economia social, així com ser avantguarda nacional i internacional en moltes línies d'investigació sobre economia social.

Després de la presentació d'estes dues obres, la jornada va continuar amb dues taules dedicades a les activitats del IUDESCOOP en matèria d'investigació, formació, transferència, documentació i divulgació, amb la participació de Rafael Chaves, Gemma Fajardo, Teresa Savall i Rubén Cuñat, directors del Màster en Economia Social; Domingo Ribeiro, director del programa de Doctorat, i Fran Merino i Mercedes Herrero, diplomats dels programes formatius en economia social. També va participar Carmen Marcuello, per a destacar la presència del IUDESCOOP en xarxes com la de ENUIES, de Centres i Instituts Universitaris d'Investigació en Economia Social; o l'Observatori Iberoamericà OIBESCOOP, del qual el propi IUDESCOOP va ser promotor l'any 2008. Finalment, van intervindre José Juan Cabezuelo, Cap de Redacció de la present revista, i Nardi Alba, directora de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana.

Seguidament, va tindre lloc una espai dedicat als "amics de l'institut" on professors i altres personalitats del món de l'economia social com Carmen Marcuello, Maite Cancelo, Gustavo Zaragoza, Manuel Alegre o Vicent Diego van dedicar unes afectuoses paraules a l'organització i la van felicitar pel seu aniversari i trajectòria.

L'acte va ser clausurat pel vicerector Joaquín Aldás, al costat del president del CES de la Comunitat Valenciana, Arturo León; la presidenta de CIRIEC-Espanya, Adoración Mozas, i la directora del IUDESCOOP, María José Vañó. Tots ells van abundar en els èxits reeixits pel IUDESCOOP en estos primers 20 anys de trajectòria, i es van comprometre a continuar col·laborant entre tots per a aconseguir nous èxits en el futur i en benefici de la societat en el seu conjunt.

20 *Acte de celebració*
Aniversari **del IUDESCOOP**
2003-2023

9 Noviembre 2023
Salón de actos del Jardín Botánico de la Universitat de València

Programa

9:30 - 10:00 Inauguración.
María José Vañó Vañó, Directora del Instituto Universitario de Economía Social, Cooperativismo y Emprendimiento.
Andrés Lluch Figueres, Director General de Trabajo, Cooperativismo y Seguridad Laboral.
Victor Meseguer Sánchez, Comisionado especial para la Economía Social, Gobierno de España
Emilio Sampedro Baixauli, Presidente de la Confederación de Cooperativas de la Comunitat Valenciana.
Luis Vañó Gisbert, Presidente de CERMI-PTSCV

10:00 - 10:30 Conferencia Inaugural: Historia del instituto y de la economía social.
Por: José Luis Monzón Campos, Catedrático honorario de Economía Aplicada e investigador del IUDESCOOP.

10:30 - 11:00 Presentación del libro colectivo y de la memoria de actividades del instituto.
Moderar: Belén Catalá Estada, Investigadora del IUDESCOOP.
Rafael Chaves Ávila, Catedrático de Economía Aplicada e Investigador del IUDESCOOP.
María José Vañó Vañó, Directora del Instituto Universitario de Economía Social, Cooperativismo y Emprendimiento.

11:00 - 11:20 Pausa café

11:20 - 13:00 Las actividades del IUDESCOOP en materia de investigación, formación, transferencia, documentación y divulgación.
Grupos, líneas y proyectos de investigación.
Rafael Chaves Ávila y Gemma Fajardo García, Investigadores del IUDESCOOP.
Formación.
Teresa Savall Monera y Rubén Cuñat Giménez, Directores del Máster en Economía Social.
Francisco Merino Garrido y Mercedes Herrero Montagud, Egresados de los programas formativos en economía social.
Transferencia de conocimiento y redes de colaboración.
Domingo Ribeiro Soriano, Investigador del IUDESCOOP
Carmen Marcuello Servidó, Presidenta de OIBESCOOP, Catedrática Universidad de Zaragoza.
Documentación, información y publicaciones.
Rafael Chaves Ávila, Director del Centro de documentación CIDEC.
José Juan Cabezuelo Menadas, Jefe de Redacción del Noticias del CIDEC.
Nardi Alba Benaches, Directora de la Confederación de Cooperativas de la Comunitat Valenciana.

13:00 - 13:30 Palabras del profesorado y amigos del instituto.

13:30 Clausura
Joaquín Aldás-Manzano, Vicerrector de Planificación, Calidad y Tecnologías de la Información
María José Vañó Vañó, Directora del IUDESCOOP
Adoración Mozas Moral, Presidenta de CIRIEC-España
Luis Arturo León López, Presidente del Comité Económico i Social de la Comunitat Valenciana

14:00 Cóctel de clausura

Inscríbete!
Envía un correo a cidec@uv.es

Organiza IUDESCOOP con la financiación de la Generalitat Valenciana.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
IUDESCOOP
Instituto Universitario de Investigación en Economía Social, Cooperativismo y Emprendimiento

LLIBRE: DOS DECENNIS D'ACTIVITAT UNIVERSITÀRIA EN ECONOMIA SOCIAL, COOPERATIVISME I EMPRENEDORIA DES DE L'INSTITUT UNIVERSITARI IUDESCOOP

La segona de les activitats ha consistit en la realització del llibre del 20 aniversari que té per títol “Dos decennis d'activitat universitària en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria en l'institut universitari IUDESCOOP” i els coordinadors i la secretària del qual tècnica han sigut Rafael Chaves Ávila, Maria José Vañó Vañó i Belén Català Estada, respectivament.

El llibre engloba 36 capítols de més de 60 autors. S'ha concebut com una publicació protagonitzada principalment pels investigadors del IUDESCOOP, els quals han reflexionat, en contribucions molt curtes, sobre diverses dimensions del seu àmbit científic i el seu quefer acadèmic. La publicació s'ha obert també a persones molt vinculades a l'Institut, com a professors del Màster i del Programa de Doctorat en

Economia Social, així com persones adscrites a altres universitats i institucions públiques i privades.

Un dels aspectes més rellevants del llibre del 20 aniversari és el seu capítol introductori, que té per títol “Trajectòria del IUDESCOOP” i que ha sigut elaborat pels coordinadors del manual, Rafael Chaves i Maria José Vañó. En ell, i tal com el seu propi nom indica, relaten la història del naixement de l'institut, la seua raó de ser i principals objectius, les seues línies i projectes d'investigació, les activitats de transferència de coneixement, les activitats de formació, els principals projectes de col·laboració i partenariats, les publicacions i la història del centre de documentació CIDEC. Es tracta d'una completa recopilació de les principals fites en la vida de l'institut al llarg d'estos 20 anys.

Relació de capítols i autors que participen al llibre del 20 aniversari del IUDESCOOP

- **Introducción. Trayectoria del IUDESCOOP**, por Rafael Chaves Ávila y María José Vañó Vañó
- **Economía Social (ES), Sector No Lucrativo (SNL) y Economía Social y Solidaria**, por José Luis Monzón Campos
- **El derecho cooperativo y la economía social en el Departamento de Derecho Mercantil de la UVEG hasta la creación del IUDESCOOP**, por Jesús Olavarría Iglesia
- **El relato de la economía social y el papel de los científicos. Actualidad tras la aprobación de la primera Ley mundial de Economía Social**, por Rafael Chaves Ávila
- **Comunidades energéticas en forma cooperativa: a vueltas con el concepto de entidad jurídica**, por María José Vañó Vañó
- **El Fondo de Formación y Promoción Cooperativa en el Decreto Ley 4/2023 de modificación de la Ley de Cooperativas de la Comunitat Valenciana**, por Gemma Fajardo García
- **Mercadona y Consum, dos modelos de empresa**, por Francisco Vicent Chuliá
- **Resiliencia y vigencia del sector de acción social en Chile. Evidencias en modelos de intervención comunitaria en desarrollo local**, por Paulina Gómez Jiménez y Waldo E. Orellana Zambrano
- **La necesidad de un rearme ético en las finanzas. Las razones del desprestigio del sistema bancario tras la gran crisis financiera en España**, por Francisco Soler Tormo y Amparo Melián Navarro
- **Inteligencia artificial. Implicaciones y aplicaciones en la economía social**, por Manuel Monreal Garrido
- **Las cooperativas como fórmula idónea para la igualdad de género: motivaciones y obstáculos de las mujeres para emprender**, por Rubén J. Cuñat Giménez y Marta Cuñat Roldán
- **La necesaria actualización del marco regulador de las Empresas de Inserción como instrumento esencial para la reducción de la pobreza**, por Manuel Alegre Nueno
- **El ecosistema de la economía social: modelo, dimensiones y rasgos característicos**, por Belén Català Estada, Teresa Savall Morera y Rafael Chaves Ávila
- **Sindicatos y organizaciones comunitarias de acción social. Un pequeño balance de un encuentro socialmente necesario**, por Miguel Ángel García Calavia

- **Longevidad y economía social en la Comunitat Valenciana. Algunas reflexiones**, por Gustavo Zaragoza Pascual
- **La incorporación de la Responsabilidad Social a los sistemas de reporte de la empresa: marcos de referencia, estándares y enfoques de gestión**, por Tomás González Cruz, Deyanira Sánchez Amézquita e Isabel Castillo Espinós
- **Business insights para cooperativas a través de la extracción de noticias públicas y el procesamiento del lenguaje natural**, por Cristina Blanco González-Tejero, Enrique Cano Marín, Virginia Simón Moya y Domingo Ribeiro Soriano
- **Entre eficiencia y equidad. Las cooperativas de consumo españolas antes de la Guerra civil**, por Francisco J. Medina Albaladejo
- **El emprendimiento social como catalizador de la economía circular. Una consideración desde la experiencia mexicana**, por Juan Ramón Gallego Bono y María R. Tapia Baranda
- **La economía social a través de las cátedras universitarias**, por Ana García Granero y Francisco Javier Ortega Colomer
- **Luces y sombras en las estadísticas de la economía social**, por Ángel Soler Guillén e Isidro Antuñano Maruri
- **El tercer sector y la formación para el empleo: entre la acción social y la cualificación**, por Fernando Marhuenda Fluixá e Ignacio Martínez Morales
- **Liderazgo organizacional en las entidades de la economía social: el caso de las empresas de inserción**, por Manuel Salinas Tomás y Carmen Montalbá Ocaña
- **Sistema bancario y discriminación racial en Estados Unidos. ¿Podría la banca social aumentar la inclusión financiera?**, por Juan Francisco Albert Moreno
- **Medición de la contribución de la Economía Social y Solidaria a la consecución de los ODS: un reto por alcanzar**, por Adoración Mozas Moral, Raquel Puentes Poyatos y Enrique Bernal Jurado
- **IUDESCOOP, 20 anys acompanyant les polítiques públiques**, por Teresa García Muñoz
- **Perspectivas para las empresas de economía social para el próximo trienio**, por Juan Antonio Pedreño Frutos
- **Que veinte años no es nada**, por Nardi Alba Benaches
- **La gobernanza participativa del Tercer Sector y su impacto en la economía social: perspectiva desde el tercer sector de acción social de la Comunidad Valenciana**, por Luis Vañó Gisbert
- **La investigación en economía social y género: una respuesta al gran reto de la igualdad**, por Saioa Arando, Eunáte Elio y Carmen Marcuello
- **Las cooperativas de segundo grado de nueva generación como respuesta al reto de la integración empresarial**, por F. Juliá Igual, Felipe Palau Ramírez, Elena Meliá Martí, Erasmo Isidro López Becerra y Eduardo Miranda Ribera
- **Cooperativas de iniciativa social en los sectores energéticos y de telecomunicaciones**, por Carmen Pastor Sempere y Laura Llopis Pastor
- **Educación y formación en economía social: la formación profesional dual como una oportunidad para el desarrollo de modelos empresariales de la economía social**, por Gustavo Lejarriaga Pérez de las Vacas, Paloma Bel Durán, Josefina Fernández Guadaño, Sonia Martín López y Manuel López Millán
- **Apuntes para la identificación de las entidades de economía social como agentes para una nueva ruralidad. Una perspectiva de género**, por María José Senent Vidal y Amalia Rodríguez González
- **Economía social y eco-innovación: una propuesta de investigación**, por Marcos Carchano Alcaraz e Inmaculada Carrasco Monteagudo
- **Breves notas sobre el marco jurídico del sector de no mercado de la economía social en Portugal. Especial referencia a las Instituciones Particulares de Solidaridad Social**, por Deolinda Meira
- **Realidad y potencialidades de la cooperación interuniversitaria en materia de formación en economía social y cooperativas**, por Catalina Maturana Rubilar y Mario Radrigán Rubio

DOS DECENIOS DE ACTIVIDAD UNIVERSITARIA EN ECONOMÍA SOCIAL, COOPERATIVISMO Y EMPRENDIMIENTO DESDE EL INSTITUTO UNIVERSITARIO **IUDESCOOP**

COORDINACIÓN
RAFAEL CHAVES ÁVILA · MARÍA JOSÉ VAÑÓ VAÑÓ
SECRETARÍA TÉCNICA
BELÉN CATALÀ ESTADA

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA [Logo]

IUDESCOOP
Instituto Universitario de Investigación
en Economía Social, Cooperativismo
y Emprendimiento

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria de Educació,
Universitats i Empleo

RAÓ DE SER I TRAJECTÒRIA DEL IUDESCOOP – INSTITUT UNIVERSITARI D'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA

L'Institut IUDESCOOP va fer explícita la seua raó de ser concretada en la voluntat de desenvolupar diverses línies de treball: 1) el desenvolupament i promoció de la investigació en economia social i cooperativa, 2) el desenvolupament de la transferència de coneixement amb les administracions públiques i amb l'àmbit de l'economia social i cooperativa, 3) desenvolupar formació de qualitat tant reglada com no reglada, 4) complir una funció d'àgora, 5) col·laborar amb altres universitats nacionals i estrangeres, 6) treballar en partenariat estable amb l'associació científica CIRIEC-Espanya (la principal organització científica de referència) i amb la Generalitat València (la principal administració valenciana amb competència en el foment i difusió del cooperativisme i l'economia social), 7) desenvolupar la documentació i la difusió d'informació a través del centre de documentació CIDEDEC, 8) realitzar publicacions en diferents modalitats, des de revistes científiques a llibres, tant en edició pròpia com en col·laboració, 9) desenvolupar la difusió i comunicació de la pròpia activitat i d'informacions rellevants sobre economia social i cooperativisme.

Esta agenda de treball es va concretar en els següents objectius, recollits en els estatuts fundacionals de l'institut, el seu Reglament de Règim Intern:

- Fomentar la investigació en els diversos camps de l'economia social i cooperativa.
- Promoure treballs i línies d'investigació relacionats amb l'economia social i cooperativa i impulsar la publicació dels mateixos i d'altres treballs nacionals i estrangers de qualitat en publicacions científiques de prestigi.
- Organitzar i promoure seminaris d'estudi, cursos d'especialització i de doctorat en matèria d'economia social i cooperativa.
- Elaborar els materials didàctics que estime oportuns per a la realització de cursos, seminaris i altres activitats formatives que tinguen relació amb l'economia social i cooperativa.
- Dirigir i impulsar el Centre d'Informació i Documentació Europea d'Economia Pública, Social i Cooperativa (CIDEDEC) i la seua revista "Notícies del CIDEDEC".
- Impulsar la coordinació amb altres Instituts, Universitats i Centres d'Investigació, públics i privats, espanyols i estrangers, que emmarquen la seua activitat en el camp de l'economia social i cooperativa, desenvolupant especials relacions amb el CIRIEC

Internacional (Centre Internacional d'Investigació i Informació sobre l'Economia Pública, Social i Cooperativa) amb seu en la Universitat de Lieja i amb el CIRIEC-Espanya, amb seu en la Facultat d'Economia de la Universitat de València, col·laborant en l'edició de les seues revistes científiques "CIRIEC-Espanya, Revista d'Economia Pública, Social i Cooperativa", "Revista Jurídica d'Economia Social i Cooperativa", "Quaderns de Treball d'Economia Social i Cooperativa" i altres publicacions científiques.

- Establir relacions permanents amb les organitzacions del moviment cooperatiu i de l'economia social en els diversos àmbits territorials i sectorials i impulsar la col·laboració entre la Universitat i les organitzacions de l'economia social.

- Proporcionar assessorament científic i tècnic en l'àmbit de les especialitats de l'Institut als qui el sol·liciten.

- Col·laborar amb les diverses instàncies de la Generalitat Valenciana, amb els poders públics de diferent àmbit i amb la Unió Europea en les matèries relacionades amb l'economia social i cooperativa.

- En general, impulsar i promoure qualsevol iniciativa encaminada al desenvolupament de l'estudi i la investigació en l'àrea de l'economia social i cooperativa.

En este marc de fins bàsics es pretenia aconseguir assoliments de més ampli abast, propis de processos d'institucionalització:

En l'àmbit intern de la Universitat de València – Estudi General (UV-EG):

- Institucionalitzar les activitats d'Investigació, Docència especialitzada i Assessorament especialitzat desplegadas a la Universitat de València.

- Millorar la qualitat de les activitats d'Investigació, Docència especialitzada i Assessorament especialitzat desplegadas a la Universitat de València.

- Promoure la creació de nou coneixement, teòric i aplicat, en l'àmbit de l'economia social i cooperativa.

- Ampliar la base de recursos humans i materials dedicats a activitats d'Investigació, Docència especialitzada i Assessorament especialitzat, especialment amb projectes d'iniciació a la investigació i amb el desenvolupament de projectes.

- Integrar i coordinar tècnicament els diversos recursos materials disponibles a la UV-EG i facilitar el diàleg, connexió i integració dels recursos humans dedicats a les activitats d'Investigació, Docència especialitzada i Assessorament especialitzat.

"La investigació del IUDESCOOP té sempre per fi últim la generació de transferència i innovació a partir dels recursos humans de l'Institut, que haurà de revertir a la societat civil i al teixit empresarial els coneixements obtinguts en el si de la Universitat".

- Fomentar la necessària interdisciplinarietat com a enfocament metodològic i de treball en l'activitat d'Investigació, i no la simple juxtaposició de tradicions científiques.

En l'àmbit extern de la UV-EG:

- Fomentar, mitjançant el IUDESCOOP, la connexió i integració de les activitats científiques centrades en l'àmbit de l'economia social desplegadas en la UV-EG amb les seues homòlogues nacionals i internacionals, a fi de facilitar l'intercanvi, transferència i absorció de tecnologia, idees i reflexions crítiques.

- Fomentar la projecció externa de la producció científica, docent i d'assessorament especialitzat, en particular cap a la realitat social de referència, l'Economia social i cooperativa.

Una mirada retrospectiva a una trajectòria de vint anys d'activitat

Després de vint anys d'activitat de l'Institut proce-
deix realitzar una lectura retrospectiva, no sols per raons de memòria, perquè el que no es documenta i sobre el que no s'informa no és visible ni finalment existeix, és determinant la producció científica que es configura com a essencial per a incrementar el volum de finançament. Qualsevol centre d'investigació haurà de desenvolupar estos objectius a través d'accions dirigides a la captació del talent i a tractar de retindre'l en la institució.

El Pla estratègic de la Universitat de València, que IUDESCOOP posa en marxa, cerca el desenvolupament d'equips d'investigació, la investigació multidisciplinària i la formació en competències.

La investigació ha de tindre sempre per fi últim la generació de transferència i innovació a partir dels recursos humans d'un centre d'investigació universitari que haurà de revertir a la societat civil i al teixit empresarial els coneixements obtinguts en el si de la Universitat.

La transferència de coneixement des dels centres d'investigació es pot realitzar en forma de foment de l'emprenedoria, a través de la formació o en forma d'assessorament, creant aliances que fomenten la col·laboració públic-privada.

Línies i projectes d'investigació

Les línies d'investigació més destacades desenvolupades pel IUDESCOOP són les següents:

- Observatori permanent del cooperativisme i de l'economia social valenciana.
- Règim jurídic de cooperatives i altres entitats d'economia social.
- Col·laboració públic-privada a través d'entitats de l'economia social
- Estadístiques del cooperativisme, del tercer sector i de l'economia social
- Teoria econòmica de l'economia social.
- Polítiques públiques i Economia social. Disseny i avaluació.
- Direcció d'empreses cooperatives i entitats d'acció social.
- Observatori iberoamericà de l'ocupació i de l'economia social.
- Comptabilitat de cooperatives i entitats d'acció social.
- Grups empresarials cooperatius i fusions de cooperatives.
- Govern i democràcia en les empreses cooperatives i d'economia social.
- Nous models d'oferta de serveis de benestar social - serveis de dependència.
- Inserció sociolaboral i economia social.
- Economia social, dinàmiques d'ocupació i auto-ocupació col·lectiva.
- Salut laboral i prevenció de riscos laborals en empreses d'economia social.
- Innovació social i xarxes empresarials.
- Tecnologies de la informació i la comunicació i dret
- Voluntariat i organitzacions voluntàries.
- Emprenedoria social i Empreses socialment responsables.

Gran part d'estes línies d'investigació s'han canalitzat a través de projectes d'investigació finançats, principalment, per organismes públics (veure taula de la pàgina següent).

Projectes d'investigació del IUDESCOOP

Cuestiones de derecho de sociedades y tecnologías de la información y comunicación. Vañó Vañó, María José (2008)	Universitat de València, Vicerrectorat d'Investigació
Las grandes cifras de la economía social en la Comunidad Valenciana. Monzón Campos, José Luis (2008)	Generalitat Valenciana, Consellería de Economía, Hacienda y Empleo
Observatorio iberoamericano del empleo y la economía social y cooperativa (OIBESCOOP). Monzón Campos, José Luis (2008)	Generalitat Valenciana - Conselleria de Inmigración
Cuestiones de derecho de sociedades y tecnologías de la información y comunicación. Vañó Vañó, María José (2009)	Generalitat Valenciana - Conselleria de Educació
Estudio sobre la competitividad de las empresas de economía social del sector servicios de la Comunidad Valenciana. Orellana, Waldo E. (2010)	Generalitat Valenciana, Consellería de Economía, Hacienda y Empleo
Estudio sobre la competitividad, nivel tecnológico e innovación de las cooperativas de trabajo asociado y sociedades laborales industriales valencianas. Orellana, Waldo E. (2010)	Generalitat Valenciana, Consellería de Economía, Hacienda y Empleo
La economía social en las políticas públicas. Perspectiva de política económica. Chaves, Rafael (2010)	Ministerio de Ciencia e Innovación
Economía Social, Autogestión y Empleo. Fajardo Garcia, Isabel Gemma (2011)	Agencia Estatal de Investigación (RETOS)
Evaluación de las políticas de fomento de la economía social en España. Chaves Avila, Rafael (2011)	Ministerio de Trabajo y Seguridad Social
Enabling Energy Prosumers Services. Fajardo Garcia, Isabel Gemma (2018)	Las Naves
Third Sector Impact. Chaves Ávila, Rafael (2013)	Programa H2020 de la Unión Europea
SPRING PROJECT. Ribeiro Soriano, Domingo Enrique (2019)	Unión Europea
Comunidades de autoconsumo, clave en la transición energética (POWERCOOP). Vañó Vañó, María José (2022)	MCIN/AEI/10.13039/501100011033 y por la UE "NextGenerationEU"/PRTR

Transferència de coneixement

L'activitat investigadora contribueix a millorar l'oferta en l'economia, incrementant altres recursos productius duradors. La investigació i amb això, la producció de coneixements científics i tecnològics desenvolupada per les universitats s'aprofita pel sistema productiu a través de les activitats de R+D+I, facilitant-los a les empreses o a les administracions públiques, eines dirigides a la resolució de problemes organitzatius, productius, legislatius...

Esta activitat es canalitza en les Universitats a través de les Oficines de Transferència del Coneixement. El seu principal objectiu és el facilitar la col·laboració entre investigadors i sector productiu, promocionant el catàleg de resultats de la investigació, donant suport a la formalització de contractes i altres formes de col·laboració entre el sector universitari i el sector públic o privat.

Les Universitats, en tant ben públic, han d'aplicar els seus coneixements a la societat i per tant ha de considerar-se la investigació desenvolupada pel sistema universitari i la seua transferència, com a valor social.

La Universitat ha de ser capaç de produir investigació de qualitat que done lloc a innovacions orientades a millorar el benestar de la societat. Com assenyala la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles (CRUE), "l'activitat de transferència de coneixement i d'innovació és un dels problemes centrals de l'economia espanyola i, en conseqüència, dels resultats de les universitats". Al costat de les dues missions de la Universitat, la docència i la investigació, la transferència del coneixement ha de ser explotada amb tot el seu potencial intel·lectual, científic i tecnològic per a promoure la transmissió del saber a la societat i així complir amb el mandat de "contribuir a la millora del benestar de tots els ciutadans".

Destaca la CRUE que “Mitjans de comunicació, agents socials, empresarials i productius reclamen la necessitat de transferir i aplicar el coneixement generat en les universitats i centres d'investigació. No obstant això, ens trobem lluny del que podríem fer i a més el nostre sistema de mesurament per a premiar, reconèixer i prestigiar la Investigació, el Desenvolupament i la Innovació (R+D+i) a penes contempla la Transferència del Coneixement (i fins i tot produeix l'efecte contrari) desincentivant a l'investigador i a les institucions d'investigació que potencien aquesta Transferència. És important, conseqüentment, incentivar i estimular la Transferència i l'aplicació del coneixement generat, com en el seu moment es va fer amb la investigació bàsica, amb resultats espectaculars en el cas de la producció científica. Però aquests resultats resulten contradictoris amb la lògica aplicada en els dissenys organitzatius i amb l'autonomia de la Universitat.”

Les persones investigadores de IUDESCOOP, des de la seua creació, han participat en diferents processos legislatius. Des de les diferents normes estatals reguladores de les cooperatives, o la Llei d'Economia Social, fins a la participació en els processos d'elaboració de normes autonòmiques reguladores de les cooperatives, fundacions, associacions... Al que s'ha de sumar la participació de diversos investigadors i investigadores en comissions en l'àmbit europeu, així com a nivell internacional com el cas de l'Aliança Cooperativa Internacional.

En l'àmbit de les polítiques públiques, IUDESCOOP ha sigut part de nombrosos plans de desenvolupament a Espanya, CCAA i a Europa. Destaca d'una banda a nivell autonòmic la participació en l'elaboració i l'avaluació del Pla de suport i foment del Cooperativisme de la Comunitat Valenciana, Fent Cooperatives i, a nivell europeu en la direcció d'Informes sobre l'Economia Social a la Unió Europea, tant per al Comité Econòmic i Social Europeu com per a la pròpia Comissió Europea que han sigut citats en el mateix Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social aprovat en 2021.

Quant a l'assessorament al teixit productiu privat, en el qual incloem a les entitats representatives del sector de l'economia social, s'han realitzat dictàmens i assessorament tècnic, ex art. 83 de la LOU (actual art. 60 LOSU) a CEPES, CONCOVAL, Federacions de Cooperatives Elèctriques, Federació de Cooperatives d'habitatges, Federació de Cooperatives de Treball Associat, estatals i autonòmiques, entre altres.

Però, a més, els membres de IUDESCOOP han realitzat assessorament a despatxos professionals, a empreses per a la resolució de problemes concrets en matèria de recursos humans, defensa de la com-

petència, protecció de dades de caràcter personal, direcció estratègica, anàlisi organitzacional i de governança, informes pericials, entre altres.

Finalment, en relació amb la transferència de coneixement i de la col·laboració pública-pública, IUDESCOOP ha sigut finançat, des de la seua creació, per la Generalitat Valenciana a través de la denominada Línia Nominativa de la Conselleria d'Economia, Sectors Productius, Comerç i Treball que ha permès desenvolupar els serveis de CIDECE i ha contribuït a la realització de jornades, seminaris, estudis... que han permès transferir el coneixement dels investigadors al sector de l'economia social. Al costat de la Línia Nominativa hem de destacar el finançament obtingut a través de la línia de subvencions ESAFOM que ha sufragat estudis de camp i a més ha permès realitzar cursos d'economia social, germen de l'actual MOOC en empremadoria social i solidària i el finançament del Laboratori de Transformació Social de Col·laboració públic-privada a través d'entitats de l'economia social. Però a més hem comptat amb la Línia nominativa de la Conselleria d'Habitatge i Arquitectura Bioclimàtica, per la qual articulem, al costat de FECOVI l'assessorament en matèria de cooperatives d'habitatges, especialment en cessió d'ús i habitatges col·laboratius.

Formació

Oferir un ensenyament de qualitat i per tant formar als i les estudiants per al compliment futur de les seues competències professionals i com ciutadans/es és un dels objectius principals de qualsevol centre d'investigació universitari. El desenvolupament de l'oferta de formació i la comunicació als i les estudiants, així com el desenvolupament de projectes docents innovadors, participatius permeten als estudiants que se senten part d'un projecte, així com que puguen visualitzar les seues expectatives i per tant millorar amb això les capacitacions professionals, a més d'activar el seu interès per romandre en el territori.

El grau d'ocupabilitat també pot servir per a potenciar l'atracció del talent. IUDESCOOP compta amb formació reglada a través del Màster Oficial en Economia social (Cooperatives i Entitats no Lucratives) i el Programa de Doctorat en Economia social (Cooperatives i Entitats no Lucratives).

El Màster en Economia Social, pioner a Espanya i posat en marxa amb la implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (“Reforma de Bolonya”) en la primera dècada d'este segle, ofereix una formació avançada en l'àmbit de l'Economia Social amb la fi-

nalitat de capacitar a especialistes d'alt nivell en matèria de cooperatives, organitzacions no lucratives, empreses socials, societats laborals, etc., en els seus diferents àmbits: econòmic, jurídic, fiscal, comptable, laboral, estratègic, comercial, de recursos humans, financer, etc. Com a màster amb orientació professional, esta formació va dirigida al personal que exerceix el seu treball en entitats d'este camp o a titulats universitaris que desitgen incorporar-se a ell, donada la necessària adequació i actualització que exigeix este mercat laboral. Com a màster amb orientació investigadora, proporciona els coneixements i eines necessaris per a poder cursar posteriorment el Doctorat en Economia Social i emprendre amb rigor i excel·lència una tesi doctoral i projectes científics. En el marc del Màster es realitzen diferents actuacions, destacant el Projecte d'innovació educativa específic finançat per la Universitat de València, i el Projecte UVEmpren-Aprén. El Màster ha produït més de 250 eggressats en tots els anys que ha estat actiu.

El Programa de Doctorat en Economia Social de l'Institut Universitari IUDESCOOP és l'únic projecte formatiu i investigador de doctorat oficial especialitzat en este àmbit a Espanya. Activat de mode paral·lel al Màster Oficial Economia Social, va haver de reciclar-se adequant-se a les exigències de qualitat del RD 99/2011 sobre ensenyaments de doctorat. Va obtenir sengles informes favorables d'Acreditació i Reacreditació en 2013 i 2019 d'ANECA i AVAP. La seua finalitat és la formació avançada en les tècniques d'investigació i condueix a l'obtenció del títol oficial de Doctor. S'analitzen les seues línies i enfocaments d'investigació i s'utilitza la metodologia investigadora aplicada i adaptada al camp de l'Economia Social. La investigació en Economia Social s'aborda des de múltiples disciplines, entre elles, el Dret, l'Economia Aplicada, l'Organització d'empreses, la Comptabilitat, l'Economia Financera, el Màrqueting i la Sociologia. Més de 20 tesis doctorals han sigut defensades en tots estos anys.

IUDESCOOP compta també amb formació no reglada. D'una banda, el Màster Internacional en Emprenedoria Social i Solidària, fruit del conveni signat per la Universitat de València amb la Universitat de Santiago de Xile, que es dirigeix principalment a titulats universitaris residents a Xile i té per objecte l'anàlisi del sector de l'economia social i solidària des d'una perspectiva internacional, així com un interès profund a proporcionar formació en empenedoria social solidària en un entorn que cada vegada és més globalitzat, amb entitats de l'economia social, més resilient a les crisis econòmiques, que compten amb un lloc especial dins dels mercats, nacionals i internacionals.

Al llarg del temps ha comptat amb diversos Diplomes d'especialització com el Diploma de turisme d'interior i desenvolupament local, o el de comptabilitat i tributació de cooperatives, i actualment els que permeten l'especialització en sostenibilitat.

L'Institut des de la seua creació, ha realitzat cursos d'extensió universitària específics que han sigut el germen de l'actual MOOC en empenedoria social i solidària que realitzem a través de la plataforma d'e-learning de la Fundació ADEIT.

En matèria formativa, l'Institut IUDESCOOP i amb ell la Universitat de València, destaca clarament en el rànquing elaborat per la XARXA ENUIES (Díaz, 2023).

La formació, la investigació i la transferència de coneixements es complementa en el nostre centre d'investigació a través de l'organització de Jornades Tècniques i de divulgació, seminaris d'especialització i congressos, entre altres. Entre les Jornades tècniques i seminaris destaquen, d'una banda, el Seminari de Dret Cooperatiu que s'ha celebrat anualment de manera ininterrompuda durant quinze anys en què s'analitzen temes d'actualitat des del punt de vista jurídic i d'altra banda, els Seminaris de Política Pública d'economia social.

Entre els Congressos el IUDESCOOP ha organitzat diversos tant d'àmbit nacional com internacional, entre ells, el Congrés d'investigadors del cooperativisme de la ACI en 2004, de la Xarxa Rulescoop 2012, Congressos d'investigació en economia social de CIRIEC-Espanya i el XXXIII Congrés de CIRIEC Internacional celebrat al juny de 2022 a València amb la participació del Premi Nobel d'Economia Paul Krugman i l'economista Mariana Mazzucato.

Col·laboració i partenariats

El IUDESCOOP ha desenvolupat nombrosos llaços de col·laboració, alguns especialment estrets, autèntics partenariats, durant els seus 20 anys de trajectòria. Mereixen ser destacats els partenariats amb CIRIEC-Espanya i amb la Generalitat Valenciana.

La col·laboració més important desenvolupada pel IUDESCOOP és la que manté amb CIRIEC-Espanya des de l'any 1989, quan es va signar un conveni de col·laboració entre esta associació científica i la Universitat de València, a través del seu Rector. Este conveni establia les línies de col·laboració, la creació d'un Institut Universitari d'Economia Social i Cooperativa, la cessió d'espais i l'activació, en règim de col·laboració, del centre de documentació CIDE.

La segona línia de col·laboració principal del IUDESCOOP és amb la mateixa Generalitat Valenciana, a través de la seua Conselleria d'Economia Sostenible,

contant amb una línia de finançament anual sostingut per al desenvolupament d'activitats de formació, divulgació, investigació i foment de l'economia social i el cooperativisme.

El IUDESCOOP també ha ordit altres relacions institucionals amb les Administracions públiques locals, nacionals i internacionals, així com les entitats representatives del sector cooperatiu valencià, com CONCOVAL, del tercer sector valencià, com la Plataforma del Tercer Sector, així com altres entitats representatives.

En esta activitat de 'teixint xarxes' s'han establert vincles amb la resta de les Universitats Públiques Valencianes, així com amb Florida Universitat Cooperativa fent-los partícips dels projectes d'investigació, formació reglada i no reglada i en matèria de transferència.

En este punt destaquem la col·laboració interuniversitària amb la Xarxa ENUIES i amb RULESCOOP. La primera va sorgir a partir de les Trobades nacionals de Centres i Instituts universitaris propiciats per CIRIEC-Espanya. En 2003 es va proposar la seua creació, vinculant-se a CIRIEC per ser l'organització científica que aglutina a tots estos centres i Instituts i manca la xarxa de personalitat jurídica pròpia. La segona, la Xarxa Rulescoop, és la Xarxa Universitària Eurolatinoamericana en Estudis Cooperatius i d'Economia Social i sorgeix a conseqüència dels resultats d'un projecte ALFA finançat per la Comissió Europea, i executat entre els anys 2003 i 2005. L'objectiu central de la Xarxa RULESCOOP, tal com es declara en el seu conveni interuniversitari de cooperació és: "...establir formes de col·laboració en l'àrea de l'economia social, economia solidària i cooperativisme, per a dur a terme activitats docents, d'investigació i d'extensió universitària (divulgació universitària)".

El Centre de documentació i informació CIDE

El CIDE -Centre d'Informació i Documentació Europea d'Economia Pública, Social i Cooperativa- és un centre de documentació adscrit al IUDESCOOP i a l'associació científica CIRIEC-Espanya amb seu a la Biblioteca de ciències socials de la Universitat. Va ser creat en 1989 per acord de la Junta de Centre de l'Escola d'Estudis Empresarials de la UV.

El CIDE, com reflecteix el seu web, dona suport a la investigació i la formació en matèria d'economia social i cooperativisme, proporcionant informació especialitzada i assessorament a investigadors, professors, professionals del sector, estudiants i altres persones interessades en temes d'economia social, particularment en tot el relatiu a cooperatives de tre-

ball associat, cooperatives agràries, societats laborals, entitats voluntàries sense ànim de lucre i associacionisme, així com sobre temes d'ocupació, serveis socials, polítiques públiques i turisme rural.

Compta amb nombroses bases de dades i una biblioteca virtual. També edita la revista Notícies de l'economia pública, social i cooperativa, revista de divulgació de caràcter quadrimestral que inclou una part temàtica versada sobre temes d'actualitat.

Publicacions

La investigació realitzada pel nostre institut es plasma en publicacions que anualment s'incorporen a la memòria d'investigació de la Universitat de València. Amb això es pretén avaluar la qualitat i els resultats obtinguts pels investigadors del IUDESCOOP.

No obstant això, en aquesta memòria no apareixen referides tots els resultats, sinó solament una part, en particular, la participació en congressos i reunions científiques que fins a 2023 queden prop de les 600 contribucions; en el cas de les publicacions en revistes de reconegut prestigi tenim 500 publicacions, la participació en capítols de llibres i altres publicacions superen els 400 i els resultats publicats en llibres de contingut científic i publicacions multimèdia quasi aconsegueixen els tres centenars en estos 20 anys de vida del nostre Institut.

El IUDESCOOP, en el partenariat format amb CIRIEC-Espanya a través del CIDE, realitza publicacions periòdiques. Concretament és degana en la nostra Universitat la publicació d'esta revista de 'Notícies de l'Economia Pública, Social i Cooperativa', més popularment coneguda com a 'Notícies del CIDE', la primera edició del qual data de juny de 1991.

Esta publicació va nàixer amb el propòsit d'establir una comunicació permanent i periòdica entre els professionals del sector de l'Economia Social i el món acadèmic universitari i, en general, entre totes les persones interessades en este camp, la publicació s'ha afermat amb el temps i gaudeix d'un cert reconeixement en el sector. Este reconeixement va tindre la seua principal manifestació en l'obtenció del Premi Pepe Miquel 2007 al Millor Treball Periodístic, que atorga la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana.

IUDESCOOP col·labora també amb dues revistes científiques de gran prestigi en l'àmbit nacional i internacional. D'una banda, 'CIRIEC-España, revista d'economia pública, social i cooperativa', la qual és una revista científica quadrimestral, iberoamericana fundada en 1986 i publicada per l'associació científica CIRIEC-España. Publica articles originals d'alta

qualitat de les disciplines d'Economia, Ciències Socials, Polítiques i Dret. Es troba actualment indexada en WOS i SCOPUS. D'altra banda, la Revista Jurídica d'Economia Social i Cooperativa és la Revista Jurídica de CIRIEC-Espanya. Naix en 1990 com CIRIEC-Espanya, Legislació i Jurisprudència i en 1999, a partir del seu número 10, modifica la seua denominació per l'actual.

IUDESCOOP ha publicat nombrosos resultats de la investigació realitzada a través de monografies i llibres científics, la major part d'ells en obert per a la consulta per la comunitat universitària i per les entitats i col·lectius interessats en la matèria.

Entre els últims títols es troben:

- Mecanismes de col·laboració públic privada a través d'entitats de l'economia social, dirigit per VAÑÓ VAÑÓ, María José (dir.) IUDESCOOP, 2023.

- Claus de la col·laboració públic-cooperativa en l'àmbit local: habitatge, ocupació i serveis públics. FAJARDO GARCÍA, Gemma; VAÑÓ VAÑÓ, María José i MERINO GARRIDO, Francisco, València: Federació de Cooperatives d'Habitatges i Rehabilitació de la Comunitat Valenciana (FECovi) 2021.

- Les polítiques públiques d'economia social desplegades pels ajuntaments de la Comunitat València, CATALÀ ESTADA, Betlem, València: CIRIEC-Espanya, 2021.

- Despoblament i desenvolupament rural. Propostes des de l'Economia Social, FAJARDO GARCÍA, Isabel Gemma i ESCRIBANO PIZARRO, Jaime (Coords.) València: CIRIEC-Espanya, 2021.

Bibliografia

A.A.V.V. (2002): *Enseñanza del cooperativismo y de la economía social en la Universidad*. Experiencia y proyecto de futuro, Publicaciones de la Univ. Católica de Avila, Avila.

BAKAIKOA, B. (2003): *Los institutos y centros de investigación en economía Social como elementos de promoción y coordinación científica*, I Encuentro Nacional de Institutos y Centros Universitarios de Investigación en Economía Social – Enuiés, Valencia.

CHAVES, R. (1999): La Economía Social como enfoque metodológico, como objeto de estudio y como disciplina científica, Ciriec-Espanya, N° 33, p. 115-140.

DÍAZ, M. (coord.) (2023): *La formación universitaria en economía social en España. Informe de 2023*. CIRIEC-Espanya y Ministerio de Universidades, Valencia.

FERNÁNDEZ, J. y MARI, S. (2002): "La investigación en economía social a partir de la tercera edición del Directorio Nacional de investigadores en economía social", *Noticias de la economía pública, social y cooperativa*, n° 34, pp. 45-55.

GARCÍA-GUTIÉRREZ, C. y JULIÀ, J.F. (Coord.) (2001): *3º Directorio nacional de investigadores en economía social*, CIRIEC-Espanya, Valencia.

MONZÓN, J.L. (2003): "La investigación en Economía Social en el contexto europeo", I Encuentro Nacional de Institutos y Centros Universitarios de Investigación en Economía Social – Enuiés, Valencia.

MOYANO, J. et al. (2002): "La enseñanza universitaria en empresas de participación: estado de la cuestión"; en Vargas, A. y Lejarriaga, G. (dir): *Las empresas de participación en Europa: el reto del siglo XXI*, Univ. Complutense de Madrid – Esc. Est. Cooperativos, Madrid, pp. 275-296.

NOTICIAS DE LA ECONOMÍA PÚBLICA, SOCIAL Y COOPERATIVA (2003): Monográfico sobre 'Institutos Universitarios de investigación en Economía Social'.

TOMÁS CARPI, J.A. (1988): "Ley de Reforma Universitaria, Universidad y Economía Social. La problemática formativa e investigadora", en A.A.VV: *II Jornadas de estudio sobre Economía Social*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, pp. 101-119.

VICENT CHULIÀ, F. (1986): "Universidad y cooperativismo: actividades de formación, estudio e investigación", en: AAVV: *Jornadas de estudio sobre universidad, cooperativismo y economía social*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, pp. 147-165.

MEMÒRIA D'ACTIVITATS DEL IUDESCOOP 2003-2023

L'última de les activitats fruit del 20 aniversari ha sigut la memòria d'activitats de l'institut. Es tracta d'un document que, segons la directora del IUDESCOOP Maria José Vañó, "llança llum sobre l'incansable treball i la dedicació de tots els que han participat en esta institució. Representa un tribut a la perseverança, la passió i la col·laboració que han caracteritzat a IUDESCOOP al llarg de les seues primeres dues dècades. Ací es recull un llegat d'assoliments, superació d'obstacles i un compromís continu amb l'excel·lència."

La memòria s'estructura en diversos apartats. En primer lloc, i després de la corresponent presentació de l'actual directora, es troba una carta conjunta dels Directors del IUDESCOOP expressant els seus desitjos

per a l'organització. En segon lloc, hi ha una part d'estructura organitzativa on s'exposa quals és la missió visió i valors de l'institut, els seus òrgans de govern i els seus membres actuals. En tercer lloc, una part on es recopilen les principals activitats d'investigació (línies i projectes), transferència (càtedres i entitats col·laboradores) i formació (doctorat, màster, màster propi, MOOC, diplomes i jornades i seminaris). Finalment, en la part final de la memòria, es mostren alguns apartats com els estudis i publicacions de l'institut, la institució CIDEA, les principals dades econòmiques, i les xarxes socials del IUDESCOOP. La memòria d'activitats és lliure es pot consultar en el següent enllaç: <https://ciriec.es/wp-content/uploads/2023/11/Memoria-Actividades-2023-1.pdf>

VNIVERSITAT [UNIVERSITY]
DE VALÈNCIA

IUDESCOOP
Institut Universitari d'Investigació en Economia
Social, Cooperativisme i Emprenedoria

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria de Educación,
Universidades y Empleo

IUDESCOOP, 20 ANIVERSARI. Per molts anys!

Per Emilio Sampedro Baixauli i Nardi Alba Benaches
President i Directora, respectivament, de Concoval -
Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana

Les cooperatives sentim a la Universitat de València com un valuós aliat, que contribuïx a donar visibilitat al nostre model econòmic i que, a més, aporta rigor i profunditat a les investigacions científiques sobre la nostra realitat; i no sols a la Universitat de València, sinó també a la Politècnica (en particular al CEGEA) i a institucions com CIRIEC-Espanya. Volem dir-ho molt clar, perquè -des del nostre punt de vista- és necessari posar en valor les coses que a vegades no apreciem prou: la col·laboració entre l'Acadèmia i l'Empresa.

A València podem dir amb orgull que tenim un pol indiscutible d'investigació cooperativa en diverses universitats, amb un planter extraordinari de professorat que ha fet del cooperativisme l'objecte dels seus estudis i que ha orientat el seu treball al descobriment intel·lectual d'esta realitat. No obstant això, el que ens sembla més important és que hi ha una voluntat nítida d'establir relacions permanents de col·laboració amb les organitzacions cooperatives per a aproximar les esferes acadèmica i de representació, i precisament esta circumstància ha sigut clau en el desenvolupament, tant del propi cooperativisme valencià com de les institucions acadèmiques vinculades a l'economia social, impulsant també al mateix temps la carrera investigadora i docent del professorat involucrat. Pensem que això no ha ocorregut per casualitat, sinó perquè les persones al capdavant, en un i un altre costat, han tingut el caràcter i la intel·ligència que es precisen per a superar la temptació d'acomodar-se en els seus respectius hàbitats i enriquir així el treball realitzat en totes dues parts. El que és una simbiosi en tota regla: tots hem guanyat treballant junts.

En primer lloc, les cooperatives hem guanyat prestigi i visibilitat. Eixa òptica privilegiada que ens aporta la Universitat, des del seu coneixement teòric (i a vegades no tan teòric), reforça la singularitat del cooperativisme i -com déiem- li afegim valor, profunditat i interès. I, a més, ho dona a conèixer en àmbits que són aliens a la pròpia acció empresarial: allà on no podem arribar les organitzacions representatives del cooperativisme i les pròpies cooperatives, han exercit de cooperativistes les nostres companyes i companys de la Universitat. I ho han fet amb plus, perquè la sig-

natura del Iudescoop és un aval de qualitat, rigor i credibilitat. Els nombrosos informes que investigadors valencians han elaborat per a institucions espanyoles i internacionals han alimentat -i continuen alimentant- la tradició teòrica de l'economia social. A més, els treballs que en matèria estadística es duen a terme són d'una gran utilitat per a la comunicació a l'opinió pública de l'impacte que el cooperativisme té en l'economia. En esta línia, el recentment constituït Portal Estadístic de l'Economia Social Valenciana (Valestat), del consell científic i assessor de la qual forma també part Concoval, ha vingut a cobrir un buit d'informació absolutament indispensable per a l'adequada avaluació del desenvolupament cooperatiu en el nostre territori.

En segon lloc, volem referir-nos a la transferència de coneixement. Quan diem que les universitats públiques han d'estar al servici de la societat i demanem que la tasca investigadora s'encamine cap al que necessiten les empreses, ens estem referint precisament al treball que fan els qui aporten innovació al cooperativisme des de l'esfera acadèmica. El nombre de projectes i treballs conjunts entre la universitat i les cooperatives en la Comunitat Valenciana és immens i la contribució de les institucions acadèmiques és impagable en molts aspectes. Per a nosaltres ha sigut especialment útil la col·laboració de la Universitat en la investigació sobre qüestions que tenen per al cooperativisme valencià un valor estratègic: els treballs de professorat vinculat al Iudescoop han contribuït de forma molt notable a promoure la col·laboració públic-privada en l'àmbit del cooperativisme, a atraure cap al perímetre cooperatiu a les comunitats energètiques, a impulsar la polivalència en les cooperatives, a regular els habitatges col·laboratius, a desenvolupar una empremadoria innovadora, a alinear l'acció cooperativa amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, a aprofitar els avantatges competitiu que ofereix la digitalització, o a enfortir el paper de les cooperatives en la lluita contra la despoblació. I tot això ens ve molt bé, perquè necessitem més innovació (legal i social), ja que cada vegada hi ha més projectes que no encaixen bé en el cooperativisme convencional. Hem de perdre

"Visibilitat, prestigi, innovació, joventut... És clar que tenim raons per a estar agraïts a la Universitat, i ho estem. Per això, volem donar públicament les gràcies a les investigadores i investigadors que contribuïxen a dignificar la nostra manera de fer economia".

la por de ser creatius: tot es pot cooperativitzar. I en la Comunitat Valenciana estem decidits a ser una referència i un exemple en este terreny.

El tercer element que volem destacar és el talent jove. Quasi la meitat de les ocupacions en cooperatives valencianes els ocupen persones menors de 40 anys i, no obstant això, tenim un seriós problema de relleu generacional, sobretot en alguns sectors, com l'agroalimentari. Augmentar la presència del cooperativisme en la universitat i elevar-la a la categoria de disciplina acadèmica és una de les maneres més efectives de formar cooperativistes per al futur. Precisament, un dels eixos del Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social apunta a la necessitat que esta siga tinguda en compte en els diferents nivells educatius i en els programes d'emprenedoria. És fonamental "seduir" a la joventut i, per a això, ens convé enfortir els vincles de col·laboració entre la universitat i les empreses cooperatives.

I, finalment, hi ha un quart aspecte en el qual l'aliança entre la Universitat i les organitzacions cooperatives desemboca en una fèrtil col·laboració: la construcció de polítiques públiques. Els estudis són nombrosos també en este punt i el treball investigador per a l'Administració Pública és ingent, però ens interessa referir-nos a una experiència singular que -en la nostra opinió- podria servir d'inspiració en altres àmbits territorials i materials. Ens referim al 'Fent Cooperatives', el pla de suport i foment del cooperativisme de la Comunitat Valenciana, que ha completat ja dues edicions. Volem destacar el privilegi que ha suposat per a Concoval, que vam ser l'organització que va rebre del Consell Valencià del Cooperativisme l'encàrrec de dirigir i coordinar l'elaboració del pla, comptar amb persones expertes de la Universitat de València. Quan es va presentar el segon pla Fent Cooperatives ens vam atrevir a pronosticar que molt prompte es convertiria en un referent per a la resta d'Espanya i d'Europa en matèria de polítiques públi-

ques de foment de l'economia social. I així va ser: el pla valencià es va destacar com un exemple innovador per a la promoció del cooperativisme en diverses conferències i congressos europeus. El nostre Fent Cooperatives, que s'ha convertit ja en un emblema del cooperativisme valencià, posa en valor la potència econòmica i el compromís social d'estes empreses i té per objecte aconseguir una millora en la seua competitivitat. Hui, el tercer Fent Cooperatives està en embrió i sens dubte serà, una altra vegada, un exercici integrador en el qual la universitat tornarà a col·laborar amb el moviment cooperatiu.

Visibilitat, prestigi, innovació, joventut... És clar que tenim raons per a estar agraïts a la Universitat, i ho estem. Per això, volem donar públicament les gràcies a les investigadores i investigadors que contribuïxen a dignificar la nostra manera de fer economia. I no parlem sols de treball: ens referim a la passió amb la qual posen la seua autoritat intel·lectual al servici del cooperativisme, proporcionant sòlids arguments per a situar l'economia social en el lloc que mereix dins de la confusa col·lecció de noves economies que nodrixen els textos acadèmics i polítics. Volem donar-los les gràcies per la seua complicitat, pel seu afecte i per la seua generositat.

Fa uns anys, en un solemne acte públic, el professor José Luis Monzón va pronunciar un impecable discurs en el qual va assegurar que "per als qui treballem en el món de la investigació, les cooperatives són la nostra esperança; l'esperança de tots els que creem en la cultura del treball, la participació democràtica i la solidaritat. Reforcen les nostres conviccions en un model d'empresa basat en la cooperació i en la subordinació del capital a la satisfacció de les necessitats humanes". I ens deia a les cooperatives que els nostres èxits eren els seus. Doncs, de la mateixa manera, companyes i companys de la Universitat, els vostres èxits són els nostres.

FELICITACIÓ DE LA PLATAFORMA DEL TERCER SECTOR DE LA COMUNITAT VALENCIANA I PREMI CERMI CV AL IUDESCOOP

**Per Luis Vañó Gisbert,
President de la Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana**

És un honor i un vertader plaer contribuir ací com a president de la Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana (PTS CV) i del Comité de Representants de Persones amb Discapacitat de la Comunitat Valenciana (CERMI CV), per a celebrar el vintè aniversari de IUDESCOOP, l'Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria de la Universitat de València.

Des de la seua fundació fa vint anys, IUDESCOOP ha emergit com un far d'excel·lència i un catalitzador de transformació en el món de l'economia social i el cooperativisme.

En la seua dedicació incansable a la investigació, a l'educació i a la col·laboració entre la Universitat i l'Economia Social; juga un paper crucial en el desenvolupament i la promoció d'un model econòmic que no sols busca l'eficiència i la productivitat, sinó que també prioritza la inclusió, l'equitat i la sostenibilitat; i a través de les seues innovadores iniciatives, programes, materials didàctics, seminaris, doctorats, etc. IUDESCOOP ha contribuït significativament a redefinir els paradigmes econòmics tradicionals, emfatitzant la importància de valors com la solidaritat, la cooperació i la responsabilitat social.

En la seua trajectòria, IUDESCOOP ha establert un estàndard d'excel·lència, no sols en termes de resultats econòmics, sinó també en la creació d'un impacte social positiu; on els seus esforços han sigut fonamentals per a fomentar un enteniment més profund de com les pràctiques econòmiques poden i deuen evolucionar per a respondre als desafiaments socials i ambientals contemporanis.

La institució ha sigut un espai de trobada i diàleg entre acadèmics, professionals, i les entitats del tercer sector, promovent així un intercanvi de coneixements i experiències que ha enriquit el camp de l'economia social; impulsant i promovent qualsevol iniciativa encaminada al desenvolupament de l'estudi i la investigació en l'àrea de l'economia social i cooperativa.

A més, IUDESCOOP ha exercit un paper vital en la formació de líders i professionals amb una visió ètica i socialment responsable, equipant-los amb les eines i el coneixement necessaris per a impulsar un canvi positiu en els seus respectius camps; i on el seu enfocament holístic en l'ensenyament ha assegurat que els principis de justícia social, equitat i sostenibilitat siguen integrats en totes les seues activitats i programes, preparant així a les futures generacions per a liderar amb l'exemple en la construcció d'un món més just i sostenible.

En estos vint anys, IUDESCOOP ha destacat pel seu enfocament innovador i la seua dedicació a la promoció del benestar comunitari; impulsant investigacions pioneres i programes educatius que no sols busquen la maximització de beneficis, sinó que posen en el centre el valor intrínsec de les persones i la construcció d'una societat més justa i equitativa.

I este compromís indestructible amb la inclusió i la sostenibilitat ha permés a IUDESCOOP establir-se com un referent, on la seua capacitat per a adaptar-se als canvis i desafiaments del segle XXI, mantenint sempre un enfocament humà i ètic en les seues pràctiques, ha sigut clau en el seu èxit i reconeixement; i on la institució no sols ha contribuït significativament al camp acadèmic i a la investigació, sinó que també ha jugat un paper crucial en la transformació de comunitats a través de la implementació de projectes que fomenten la cooperació, el desenvolupament local i autonòmic i l'apoderament de grups vulnerables; i per tant en este aniversari no sols celebra dues dècades d'assoliments, sinó que també reafirma el compromís de IUDESCOOP amb un futur on l'equitat i la cooperació siguen pilars fonamentals de la nostra societat.

Com a president de la PTS CV i CERMI CV, he sigut testimoni de com IUDESCOOP ha treballat incansablement per a incloure i valorar la diversitat en tots els seus aspectes, especialment pel que fa a les persones amb discapacitat, i a través de les seues col·laboraci-

ons estratègiques i el seu enfocament en la integració social i laboral; IUDESCOOP ha contribuït significativament a la creació d'oportunitats i a la millora de la qualitat de vida del nostre col·lectiu.

I, és per totes estes raons, que m'ompli d'immens orgull i alegria proclamar en este esdeveniment commemoratiu en honor al vostre vinté aniversari, que el CERMI CV ha triat concedir a IUDESCOOP el Premi d'Acció Social en la IV edició dels Premis CERMI CV.

Este reconeixement us serà entregat el 4 de desembre a la sala Vinatea de Les Corts Valencianes, en un esdeveniment que s'alineja amb les celebracions del mes de desembre, dedicat a commemorar el Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat que és oficialment el 3 de desembre.

Este premi reconeix la destacada contribució del IUDESCOOP en l'àmbit de l'economia social i el cooperativisme, i el seu compromís indestructible amb

la creació d'una societat més inclusiva, equitativa i justa.

En nom del CERMI CV, felicite a IUDESCOOP per este merescut reconeixement i pels seus vint anys d'incansable labor.

El vostre llegat és un testimoni del que es pot aconseguir quan es treballa amb passió i compromís, mantenint una visió clara cap a un futur més just per a tots, i és ací on la relació entre IUDESCOOP i el tercer sector d'acció social es revela com un tapís d'economia social, teixit amb la cooperació i solidaritat que reflecteixen un compromís indestructible amb el desenvolupament sostenible i l'equitat, inspirant i impulsant a innumbrables individus a ser arquitectes d'un futur més inclusiu, social i pròsper per a tots i totes.

Moltes gràcies.

CONCLUSIONS A ESTE MONOGRÀFIC SOBRE EL 20 ANIVERSARI DEL IUDESCOOP

El 20 aniversari de IUDESCOOP ha portat amb ell un any replet d'activitats on s'ha fet un exercici de retrospectiva i memòria sobre totes aquelles iniciatives, projectes i persones que han deixat empremta en la institució; però també s'ha parlat del futur i dels grans desafiaments que com a organisme encara ha d'assumir i de la llarga vida acadèmica que li queda per davant. Les tres jornades, l'acte d'aniversari, el llibre col·lectiu, la memòria d'activitats i ara també este tema d'actualitat han sigut els sis grans reptes que es va marcar el Comité Organitzador del 20 aniversari en els seus inicis i després de fer el balanç i posar en comú el desenvolupament de totes elles el resultat és molt positiu.

Una de les idees més repetides en l'acte d'aniversari va ser que entre les principals fortaleces del IUDESCOOP destaca les bones relacions i potents aliances que ha anat forjant al llarg la seua trajectòria. Xarxes de col·laboració que han creat amistats entre els membres de l'institut i altres investigadors de l'àmbit de l'economia social. En eixe acte de celebració, alguns d'ells no van deixar passar l'oportunitat de dedicar unes afectuoses paraules a la institució. La Catedràtica Carmen Marcuello assenyalava la "importància de celebrar i la importància de revisar el que s'ha fet, així com d'agrair. És el moment també de mirar al futur i continuar potenciant la cultura de l'economia social". Al seu torn, la Directora del Centre d'Estudis Cooperatius de la Universitat Santiago de Compostel·la (CECOOP), Maite Cancelo, indicava que IUDESCOOP és un referent en tota Espanya i que "estem esperant sempre per a veure el que fan a València per a agafar idees." Així mateix, en el pla personal apuntava que "en el IUDESCOOP vaig trobar a un munt de persones i a una família amb les quals comparteixes experiències acadèmiques, però també vitals".

Una altra de las figures que també va intervindre va ser Gustavo Zaragoza, el qual va destacar la idea que l'economia social té un gran repte i oportunitat per davant per a enfrontar-se al desafiament de la longevitat de les persones majors: "Crec que s'obri una gran oportunitat a l'economia social amb l'atenció a les persones majors. Per a desenvolupar-ho han de ser presents els valors de l'economia social." Al

seu torn, Manuel Alegre, investigador del IUDESCOOP i director de la Càtedra ATA-Universitat de València sobre Treball Autònom va manifestar el seu més profund agraïment en la institució on ha crescut professionalment i va aprofitar per a "Agradir a tots els membres i a l'institut que m'ha permés fer moltes amistats. Per 20 anys més." Finalment, l'últim dels amics que va dedicar unes paraules va ser el president de FECOVI, Vicent Diego Ramón, on es nou va agrair "a IUDESCOOP tots estos anys pel que ens ha acompanyat i per ser un gran interlocutor amb l'administració".

Les cançons també van ser un element destacat en el 20 aniversari, on diversos membres van citar a Serrat en el seu famós "Ara que tinc vint anys, i em sento bullir la sang" i a Gardel en la seua "Que vint anys no és res" per a evidenciar que després de tants anys d'activitat i de ser referents en matèria de cooperativisme i economia social, el IUDESCOOP encara té molt camí per davant. En paraules del seu actual directora, Maria José Vañó, estos vint anys han sigut "un viatge marcat per l'empatia i el compromís ferri d'aquells que l'han fet possible, perquè el IUDESCOOP es mesura en les històries dels qui la componen. Són les persones, amb el seu talent i esforç, els qui han portat a la nostra institució a aconseguir cotes d'excel·lència i assoliments significatius."

Per a concloure este tema d'actualitat, el Comité Organitzador, i fent seues les paraules dels coordinadors del llibre del 20 aniversari desitja felicitar el IUDESCOOP i "expressar la seua satisfacció pel realitzat i aconseguit, per la senda que s'ha traçat i que indica un bon camí per a continuar seguint. Revela, en qualsevol cas, que el grup humà que hi ha darrere està integrat per persones molt actives i compromeses amb el cooperativisme, el tercer sector i l'economia social, sempre des del rigor acadèmic que exigeix l'ésser universitaris."

Pels pròxims 20!